

Folkhälsomyndigheten

Iktedimmie reektehtsistie Guktie saemine Sveerjesne? Illedahke gihtjedimmiegoerehtimmeste healsoen, jieledehtsiehkiej j̄ih jieledevaani bijre saemiej luvnie

Dennie reektehtsisnie mijjieh illedahkh vuesiehtibie goerehtimmeste Saemien healsoe seamma tsiehkine. Dam ḡjren 2021 t̄jirrehti j̄ih 3 658 saemieh aalterisnie 18-84 Sveerjesne vaestiedin. Reektehtsen aajkoe bijjieguvvine buerkeste saemiej healsoem, jieledehtsiehkieh j̄ih jieledevaanh. Illedahkide lea aaj mohtedamme mubpie almehtj̄erti daatide dehtie nasjonaale āalmehhealsoegoerehtimmeste Healsoe seamma tsiehkine, daam aaj ḡjren 2021 t̄jirrehti.

Dah illedahkh āenehkslaakan

Jeenjemes saemieh mijjen goerehtimmesne, 73 proseenth, buerie s̄ejhme healsoem utnieh. Mahte gaajhkesh 87 proseenth psykischen boerehke utnieh. Ellies 41 proseenth saemijste jiehtieh dej leah sk̄iemtjelasse jallh svihtjemeheaptoe. L̄ahkoe mij r̄ievhkestieh lea 4 proseenth, j̄ih l̄ahkoe mij snohkem nuhtj̄ieh lea 23 proseenth.

Mohtedimmie saemiej j̄ih mubpie almehtj̄erten gaskem vuesehte:

- Saemieh jiehtieh dej seamma buerie s̄ejhme healsoe goh mubpie almehtj̄erte. Aaj l̄ahkoe mah jiehtieh dej jolle v̄irretrygke, diabeetese, asve, vaejvie, aerkies jallh depresjovne lea seamma j̄ijnje goh mubpie almehtj̄erte.
- Unnebe l̄ahkoe saemijste enn mubpie almehtj̄erte jiehtieh dej d̄aeriesmoerh ātneme āeredh, s̄ajloes j̄ih psykiske healsoevaejvieh. Aaj unnebe l̄ahkoe saemijste mah t̄jahkasj̄ieh jienebh enn luhkie t̄ajmoeh fierhten biejjien, vaahrakonsumsjovne alkohovleste j̄ih naan aejkien cannabisen n̄ahtadamme enn mubpie almehtj̄erteste.
- Unnebe l̄ahkoe saemijste jis mubpie almehtj̄ertine mohtede jiehtieh dej buerie baeniehealsoem j̄ih dah muerj̄ieh j̄ih kroenesaath fierhten biejjien byöpmedieh.
- Stuerbe l̄ahkoe saemieh enn mubpie almehtj̄erte jiehtieh dej buerie psykiske murriedimmie. Mohte stuerbe l̄ahkoe saemieh jiehtieh dej leah guhkebe sk̄iemtjelasse jallh funksjovnegiehpiedimmie, kr̄aahpe ovmesse sijjine baektjede, astma, allergije, bijjieleavloe j̄ih buajtehks. Aaj l̄ahkoe saemijste jiehtieh dah fierhten biejjien snohkem nuhtj̄ieh.
- Stuerbe l̄ahkoe saemijste enn mubpie almehtj̄erte jiehtieh dah naan aejkien it̄jmies ussjedamme aemielusedh jallh voejhkelamme aemielusedh. Aaj stuerbe l̄ahkoe saemijste gieh jiehtieh dej leah gierve maeksedh dej

iktemierien maaksoeh dej minngemes 12 aski mietie. Stuerebe l hkoeh saemijste enn mubpie almehtj erte jiehtieh dah leah vuekine g etedovveme vuj d astoehtamme mestie dah leah domteme dah m edtelamme.

Covid-19-pandemijen bijre. Unnebe l hkoeh saemijste enn mubpie almehtj erte jeahta dah leah covid-19 positijvelaakan teesteme. Vaallah stuerebe l hkoeh saemijste aerkes  rrome dah edtjin sk emtjedidh jallh naan dej l hkemes fuelhesne edtji  lvas sk emtjedidh.

Daerpies saemiej healsoem j erhkedh goerehtidh

Daate goerehtimmie lea akte dejstie st  remes mij leah tj rrehtamme saemiej healsoen bijre Sveerjesne. Eah maehtieh dah illeldahkh jiehtedh dah s ejhme mohte vihkeles maahtoem buakta saemiej healsoen, jielemetsiehkij jih jielemevaani bijre. Goerehtimmie lea d hte voestes vihkeles s lle guktie saemiej healsoetsiehkij d eriedidh Sveerjesne. Dah illeldahkh v aromem vedtieh dam healsoeskreejreme jih heerredimmie barkoem saemide n nnoestidh. Daarpesje aaj j erhkedh jih giengel bpoe analyseeredh jih sj ere fokusem utnedh ovmessie d ehkide saemien   lmeginie giej kaanne n akebe healsoe jallh n akebe tsiehkij buerie healsoem utnedh.

[Hur m r samer i Sverige? – Resultat fr n en enk tunders kning om h lsa, livsvillkor och levnadsvanor bland samer \(folkh lsomyndigheten.se\)](#)